

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. nép-
oktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért,
minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 22.— negyed oldal ... kor. 8.—

fél oldal ... » 16.— nyolczad oldal » 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

A magyar kath. tanítói karhoz.

A magyarországi tanítók országos bizottsága a magyar tanítóság erejére apellálva elhatározta volt, hogy a VI. egyetemes gyűlést f. év július havában fogja megtartani.

Minden körülmények között a magyar nemzet nagyságának előmozdítására méltó kartársi együvértartozandóságunkból kifolyólag mi magyar kath. tanítók annál szívesebben vesszük az elhatározást, mert hisszük és valljuk, hogy mivel szellemi erőnknel, vallásos érzületünknel és létszámunknál fogva gerincét képezzük a magyar népoktatásügynek, szavunknak döntő súllyal kell birni a megvitatasra kitűzött tárgyak és a hozandó határozatokra nézve.

Tisztelettel vesszük az országos bizottságnak az egyetemesség fogalmából föltétlenül megillető fölhívását és elfogadjuk a megvitatasra föllállított tételeket, melyek a következők:

1. A népoktatási törvény revíziója, kapcsolatban a szolgálati viszony szabályozásával,
2. a fizetésrendezés,
3. a nyugdíjszabályozás és
4. a népnevelési egyesületek megteremtése és szervezése.

Nem zárkozhatunk el azonban azon megerősített aggodalmunk kifejezésétől, vajjon az első és negyedik pont alatt fölvetett tárgyak nem-e azon cézzal bírnak, hogy meggyengítsék a hitvallásos iskolák fönnállását, hovatartozandóságunk igaz voltát és megbénítsák a hitvallásos és erkölcsös nevelés és képzés alapján álló működésünket.

Aggodalmunk annál indokoltabb, mivel míg egyrészt a hitvallásos iskolák szükségességét el nem ismerő tanügyi szolgálatában álló tanügyi aggodalmunk határozottan pálcát tör azoknak kiküszöbölése érdekében, másrészt a cézzat ellenében határozottan meg vagyunk arról győződve, hogy bármely káprázató, szívet és lelket melegítő nemzeti eszmékkel indokolják is törekvésüket a hitvallásos iskolákon kívül álló kartársaink,

azoknak megtestesítését egyedül a hitvallásos iskolák által biztosított valláserkölcösös nevelés és képzésben találjuk.

Mi magyar kath. tanítók rendíthetetlenül valljuk a hitvallásos erkölcsös nevelés és képzés szükségességét a felekezeti iskolák föntartása révén. Valljuk pedig nem kisebb okból, mint a társadalmi rend biztosítékát képező *felsőbb tekintély elismerése, törvénytisztelő, békeszerető, józanság és munkásság fejlesztése érdekében*, annál is inkább, *mert ezeknek megvalósítására csakis a hitvallásos iskolákat tartjuk a folyton váltakozó világnézetből szűrt, de nem állandó törekvések ellen egyedüli biztosítéknak.*

Elismerjük bármely iskola hatalmas befolyását a nemzeti nevelésre nézve, de leghatalmasabbnak mégis az állam által a törvényes kelléknek megfelelő és támogatott hitvallásos iskolákat tartjuk, amelyeknek törekvésében az alap az *istenfélelem mindenekfölött*. Ha ez hiányzik a népek lelkületében, a nemzeti eszme szárnya törötten kerül ki a megvalósítás törekvésében s mint erőtlen zuhan alá a hazaszeretet illúziójának, a nemzeti erőnyeket bestialitásnak tartó és egyedül az anyagi javakra, a féktelen egyéni vágyak kielégítésére törekvő és önmagán kívül semmi néven nevezendő tekintélyt nem ismerő nemzetközi szociálizmus karjaiba.

Hogy az utóbbtól a mi tradicionális multunknál és törekvésünknel fogva imádságunk tárgyát, a hazát, a magyar nemzetet megmentjük: kath. iskoláink föntartása, hovatartozandóságunk megvédése, megóvása végett nekünk magyar kath. tanítóknak sorakoznunk kell és a VI. egyetemes gyűlésen minél tömegesebben megjelenni egyházunk és hazánk javának érdekében pedig erkölcsi kötelességünk.

Meg kell jelennünk, hogy a népoktatási törvény revízióját és a szolgálati pragmatikát illetőleg minden oly határozat kimondását megakadályozzuk, amelyek a hitvallásos iskolák föntartását működésének megbénítását és hovatartozandóságunk igaz voltának megtagadását célozzák.

Meg kell jelennünk, hogy tiltakozunk a terveh-
vett népnevelési egyesületek oly módon való
megteremtése és szervezése ellen, mely egyrésztől
indokolatlanul szaporítja kiadásainkat, másrésztől
az abba való kötelező belépéssel megbénítja
saját egyesületünk működését, mi által a minden
oldalon előálló széthúzásnak egyengeti majd
alapjait.

Mi elismerjük az egyetemesség szükségességét,
de nem tartjuk magunkat hívónak a felekezeti-
nélküliséget szolgáló úgynevezett általános nép-
nevelési egyesületekben, melyek csak széthúzást
és kétkíságot eredményeznek.

A magyar tanítóság egyetemességének meg-
nyilatkozására elégnék tartjuk az egyetemes
gyűlést és az ennek megbízásából permanenciá-
ban működő központi bizottságot és meggyőző-
désünk, hogy egyesületeink minden téren annál
versenyképesebbek, minél több árnyalatát bírják
a jellegnek.

Ami pedig a tárgysorozat 2. és 3. pontját
illeti, köszönettel adózunk az országos bizott-
ságnak és nemcsak anyagi, hanem szellemi egy-
rangúságunk elismerésének kivívása céljából is a
mentől tömegesebb létszámban való megjelenésre
van szükség, hogy tiltakozunk az ellen, hogy az
állami tanítók bármely tekintetben is fölényben
részesüljenek, fölényben részesíttessenek akár a
községi, akár a felekezeti iskolákban működő
tanítókkal szemben. *Egyenlő elismerést kívánunk
minden néven nevezendő jellegű okleveles tanítóra.*

A többi kívánataink ismeretesek.

Magyar kath. tanítóság! A magyar nemzet,
a magyar állam nemzeti kialakulását egyedül a
hitvallásos erkölcsös nevelés és képzés alapján
lehetségesnek tartó erős meggyőződésekre apel-
lálva hallatjuk szavainkat és fölkérünk benne-
teket, hogy hazánk, egyházunk, rendíthetlenül
magunkénak valló és attól soha el nem tánto-
rodó pedagógiai igazságaink győzelme érdek-
ben minél többen jelenjete meg a VI-ik egye-
temes gyűlésen. Szellemi erőnk, létszámunk és
hitvallásunk imponáljon ott, hol az egyetemesség
zászlója leng. A kartársi érzület a haza szere-
tetében eggyé olvadva kristályá alakuljon ki, de
színét, sugárzó képességét mi adjuk meg, magyar
kath. tanítók, kiken kívül senki sem szeretheti
jobban a hazát és akiknek *hozzászólása, meg-
hallgatása nélkül* az egyetemesség nevében ho-
zott összes határozatok a legegységibb jog szerint
sem képezhetik a *közvéleményt és a törvényes
igazságot.*

Föl tehát az egyetemes nagygyűlésre. Isten
hozzon benneteket! *Bertalan Vince.*

A helyes beszédre való tanításról.

(Folyt. és vége.)

E célból a kérdések és feleleteket minden
változatban kell variálnunk. A gyermek épen úgy
tudjon kérdezni, mint felelni, hogy a magyar

nyelven való társalgásra képessé tegyük. Nagy és
nehéz föladat ez. a külső siker kezdetben nem
igen szembeötlő, de annál mélyebb és értékesebbé
lesz és lassan-lassan hazafias örömmel tapasztalni
fogjuk, hogy tanulóink szépecskén magyarul
fognak beszélni.

A nyelvgyakorlatok föladata egyrészt az, hogy
a beszédet gyakorolják, másrészt pedig az, hogy
a szavak értelmi és alaki jelentését tudatossá
tegyék. A nyelvgyakorlatban (nyelvtan) annak
praktikus része a szótan legyen a gerinc. Népis-
kolai tanításunk legkifogásolhatóbb része a nyelv-
tanozás. Nem tud eléggé utat törni magának azon
helyes fölfogás, hogy abból minden fölösleges és
a népiszkolai tanítás gyakorlati irányával ellentétben
álló, *ami a helyes beszéd és helyes írás öntudatos
elsajátításához okvetlenül nem szükséges.* A nyelv-
tani ismeretekre fordított sok időnek és elfecsérelt
erőnek következése, hogy tanulóink írásbeli elő-
menetele oly gyenge, valósággal megdöbbentő,
hogy gondolataikat leírni nem képesek, sőt még
tollbamondva is nagyon nehezen írnak. A fogal-
mazásbeli gyengeség pedig annak következése,
hogy a beszéddel való kifejezésben hiányzik a
kellő ügyesség, mert nem tudván gondolataikat
kifejezni, azokat le sem írhatják. Sokkal értéke-
sebben, a *népiszkola* céljának megfelelőbben lehet
a száraz nyelvtanozásra fordított időt és fáradságot
fölszárni, ha e helyett a beszédbeli képesség
fejlesztése és az elmondottaknak írásba való fog-
lalása előtérbe lép. A nyelvtani részt az olvas-
mányok alapján tárgyaljuk, még pedig úgy, hogy
a nyelvtani meghatározásokkal a tanulókat ne
terheljük, hanem e helyett kérdések és feleletekkel
fejtsük ki a dolgot és jussunk annak megértésére.
A nyelvgyakorlatok főfeladata a gondolatok *írásbeli*
kifejezése legyen.

Az *olvasmánytárgyalás* a beszélőképesség gya-
korlásának szintén egyik nagy eszköze. Amikor
a tanulók túl vannak az olvasás alaki nehézségein,
azonnal előtérbe lép az olvasás *főcélja*, az olvasot-
taknak megbeszélése és ennek alapján való megér-
tése. Mit ér az, ha a tanulók csak olvasnak, de az
olvasottat meg nem értik, föl nem fogják, azt
magukévá nem teszik. Azért *minden* olvasást
tárgyalással kell egybekötnünk. Az olvasmány
fejtegetésénél alkalmas kérdésekkel számon kérjük
az olvasottat, kibővítjük a hiányos részeket, le-
vonjuk a tanulságot, vagy kiemeljük és össze-
foglaljuk a tárgyismeretet, amelyet az olvasmány
nyújtott. Mindez kölesönös beszélgetés alapján
történik, amelynek folyamán a tanulók benyomá-
saikat, fölfogásukat, ítéleteiket és következteté-
seiket kifejthetik. Az olvasmánytárgyalásnak
beszédfejlesztő hatása, alaki képző ereje csak
akkor lesz, ha a tanuló *szabadon* nyilváníthatja
gondolatait, nem pedig az olvasmányt *beemlézve*,
azt szószerint elmondja. Hogy a beszédbeli
ügyességet tökéletesítsük, a gyermek *szókincsét*
kell nevelnünk, azt az olvasmánytárgyalás alkal-
mával előforduló új és rokonértelmű szók kieme-
lésével, az ismeretlen kifejezések megmagyará-

zisával, a különböző szólásmódok megértetésével építjük el. Az olvasmányfejtegetés minden kellékét és részletét használjuk föl a beszédbeli kifejezés gyakorlására.

A tanulókat illetőleg mindenekelőtt arra kell törekednünk, hogy őket a kellő figyelemre bírjuk, hogy beszédünket érdeklődéssel kövessék, csak így fogjuk célunkat elérni. Meg kell kívánnunk tőlük a tiszta, értelmes, hangos és természetes hangsúlyozott beszédet. Nagy hiba a gyors, hadarva való beszéd; beszéljen a gyermek lassan, így gondolkodni fog és könnyebben kiemelheti a fontosabb részeket. Nem szabad megengednünk, hogy a szók egyes részeit elnyeljék, ejtsenek ki minden hangot tisztán. Itt különösen a rokonhangzású hangokra kell igen ügyelnünk, nemesak a kiejtés, hanem az *írás* szempontjából is. Nagy hiba a gyermekeknél, hogy elhamarkodva, a mondandók fölött nem gondolkodva beszélnek és így természetesen hibás feleletet adnak, vagy amit kifejezni akarnak, értelmetlenül mondják, vagy egyes dolgokat elfelejtenek, ami sokszor az életben is sok bajt, kellemetlenséget okozhat. Azért szoktassuk őket arra, hogy gondolkodjanak mielőtt beszélnének, engedjünk nekik erre időt is. Tudom, hogy nehezen megy ez a gyermekeknél, hogy a gyermekség élénksége, könnyedsége, fölületessége, gyorsan kitör belőle, hogy a gyermekben nyugodtságot nem igen kereshetünk, hogy az önuralom nem a gyermek természete, de éppen azért nagy gondot kell arra fordítanunk, hogy ezt meg ne szokja, hanem, hogy öntudatra ébredjen és szavának urává legyen, mert ha nem is fogjuk eljárásunk gyümölcsét mindjárt élvezni, de a gyermekekre hatással mégis lesz, ha nem is előbb, majd az életben, amelyre őket előkészítjük.

A gyermek felelete legyen határozott; fejezze ki magát röviden, de értelmesen. E célból tudnia kell a fontos dolgot, a kevésbbé lényegestől megkülönböztetni. A sok fölösleges beszédet ne tűrjük meg. Ujabban kifogásolták, hogy a tanuló ne foglalja a feleletbe a kérdést, ezt azzal indokolván, hogy az haszontalan idővesztegetés. Én nem tartom annak, mert amit az időben nyerünk, azt a korrekt beszédnél veszítjük. Mert ha a gyermek a kérdést ismétli, gyakorolja magát a kifejezésben, jobban megfontolhatja a feleletet, a felelet ezzel teljesebb lesz, egészet alkot és bizony mindenképen szebb is. Elvégre mi nem telegrafálunk, hadd beszéljen a gyermek, hadd gyakorolja magát.

Azt talán mondanom sem kell, hogy a beszéd közben ejtett hibákat kijavítanunk kell és a helyesbített ismételtetjük. Így hosszas, gondos munkával lassan mindinkább közelebb jutunk célunkhoz.

Végre nézzük még pár szóban a tanítási eljárást, amellyel a helyes beszélő képességet fejlesztjük.

A gyermek az iskolába félénken, bátortalanul lép, beszéde kifejezésekben fölötte szegény, azért nehezen lehet őket beszédre bírni. Nagyon jó szolgáltatást tesznek ilyenkor a rövid, kedves, egyszerű szavakban elmondott mesék. A mese elmondása

után találó, határozott kérdésekben számon kérjük a tartalmat. Az elbeszélő tárgyú ismeretek az egész népiskolai tanításban a kifejezésben való ügyesség elsajátítására nagy hatással vannak. Természetesen itt be kell tartani az egyes osztályoknak megfelelő fokozatokat. Amíg pl. az I. osztályban a legrövidebb mondatból álló felelettel is megelégszünk, addig mára II. osztályban bővebb feleletet követelhetünk és így lassan a tárgy egésze alakul. A magasabb osztályban a nyelvezet változatosabb lesz. Feltüntetjük a beosztást, megállapítjuk a vázlatot. Később előtérbe lép a szereplő személyek jellemzése, cselekedeteik indokolása és a körülmények, viszonyok figyelembe vétele. A tárgynak ily sok oldalú részletezése biztosítja egyrészt a teljes megértést, másrészt alkalmat ad a tanulónak önalkotta ítéleteinek és következtetéseinek kifejezésére, miáltal a kifejezésben tökéletesedik. Legyünk azon, hogy a tanulók lehetőleg mindent saját szavaikkal elmondhassanak. Lehet, hogy így a meghatározásokat, a különféle szabályokat nem fogják szabatosan elmondani, mintha azokat szóról-szóra betanulnák, de az eredmény mégis több lesz, mert tudásuk maradandó lesz és öntudatos szellemi kincsükké fog válni. Az ejtett hibákat úgy is kijavítjuk, ezzel pedig a figyelme, gondolkodva való beszédnek alapját vetjük meg. Magától értetődik, hogy a széppróza és költemények tanulását célunk érdekében nem mellőzhetjük.

Nem részletezem, hogy miképpen járjunk el az egész tanítási menetben és annak minden ágában, hisz ez oly terjedelmes és annyi alkalmat nyújt a beszélő képesség gyakorlására, hogy azt mind felölelni szinte lehetetlen volna, de az elmondottakból is eléggé kidomborodott célzatom és ezzel tudni fogjuk az *utat* is, hogy tanulóinkat az ember legnagyobb kincsének, gondolatainak és érzelmeinek *szó* és *írásban* való minél tökéletesebb kifejezésére képesítsük.

Pozsony.

Mihalicska János.

A népiskolai rajzoktatás reformja.

Bármerre tekintünk, azt látjuk, hogy az emberek nem tudják a szépet élvezni, az nem érdekli őket. Nem kelti föl a figyelmüket még a tarka rét, zöld mező, virágos kert bűbajos varázsa sem. Ezen ne csodálkozzunk, mert erre nem nevelik a mai nemzedéket, pedig erre nagy szükség volna, midőn az emberiség mindenben csak az érdeket tekinti. A természet örömeiben való osztozás senkinek egy fillérébe sem kerül s az alkalmat nem használják ki. E tekintetekben a leghathatósabb képzőeszköz a rajz. Am de ma a pont, kocka stb. pókhálós rajzpapír annyira befonja a gyermeket, hogy e hálónak rabszolgasága révén megunja a rajzolást. Giotto, a híres festő, nem tanult léniakkal, mázsás radiókkal, hálózatos papíron rajzolni, midőn a mezőn szénrel rajzolta a báránykakat.

A természet után való rajzoltatás egy egészségesebb korszaknak hatalmas előmozdítója lehet. Nálunk is nagy arányokat kezd ölteni e mozgalom, melynek fáradszóró apostola Györgyi Kálmán. A természet után való rajzoltatás alapos megfontolás eredménye. Györgyi Kálmán legelőször a budapesti bakácsi elemi iskolánál tett próbát, őt követte még 25 székesfővárosi tanító, kik a legszebb eredményt érték el. Miután Györgyi külföldi tanulmányútról visszatért, teljesen megállapodott módszerrel lépett elő a természetes rajzolás érdekében, melynek most még ellenségei is vannak, de bizonyos, hogy ezen irányé a jövő. Úgy van az ember a tanítással is, mint a gunyával, az jobban áll, mégis a régít szeretjük — mert megszoktuk. Röviden úgy a magunk, mint Györgyinek érdemes nézeteit írjuk le.

Azt mondják, a természet után való rajzolás igen szépen történik, ha előbb — rajzolni tanulunk. Ez első érv talán a legtevésebb, hisz a gyermek első rajzprodukción, nemcsak az előtte levő természeti tárgyak lerajzolásában látjuk, hanem emlékezet után is rajzol. S ezt a gyermek sokkal szívesebben végezi mint a lélekölő másolást, melyben semmi életerő nem lüktet, a gyermek alkotó képességét lenyűgözi, mert a fő, hogy azt a mintát, mely lehetetlen ábrát mutat, minél szebben rajzolja le. A gyermekekkel ostort, papíresákot, püspöksüveget stb. ily tárgyat természet után miért ne lehetne rajzoltatni? Ehhez pedig nem szükséges előkészítés kockázott rajzlapon, rajzsínnel való előzetes rajzoltatás. Amint így könnyű tárgyakkal kezdem az első osztályban a munkát, teljes sikerrel folytathatom tovább minden segédeszköz nélkül.

A mértani alakok untalan rajzolásával egészen elveszünk a gyerek kedvét a dologtól s a legnagyobb borzalommal gondol arra, hogy már megint rajzolni *kell*. Már pedig ha a gyermek képzelő erejének, alkotási vágyának útját el nem vágjuk, hanem folyvást engedünk a természet után való rajzolással, akkor örömmel várja azon óráit, amidőn kedvére pingálhat piros tulipánt és kék nefelejtset. E rajzolási módnak nemcsak előnyei, hanem feltétlen gyakorlati haszna van, miért a legnagyobb elterjedésre érdemes a közjó érdekében. Hogy osztályról-osztályra mit rajzoltasson a tanító, arra mindenünk megtalálja a feleletet, ha széttekint maga körül. Mindenesetre logikai sorrendet kell tartanunk, erős pedagógiai elvek alapján: közelről távolabbra, könnyebről nehezebbre haladjunk, ezt fölösleges hangoztatni. S bizonyos, hogy a fokozatos haladás így sokkal könnyebben, természetesebben fog menni, mint a régi módszer szerint. A gyermek így nemcsak másolni, hanem látni, alkotni, gondolkodni, érdeklődni tanul s megszereti a természetet önkénytelenül. Ez ideális rajzoltatásnak az egész vonalon való életbeléptetését, még a messze jövő zenéjének tartom. Mert, hogy általánosan mikor követjük az altonai mestert, arra gondolni sem merek. Kullmann altonai rajztanító a muzeumba viszi

tanítványait, hol mindenki azt rajzolja, amit akar, hogy úgymondjam, amit le mer rajzolni. Az óra végén bemutatják a munkát, ekkor figyelmezteti az elkövetett hibákra s maga javítja a rajzokat. Természetes, ez meg csak úgy lehetséges, ha maga a tanító is tud rajzolni, enélkül illuzoriussá válik minden várakozás.

Eddig a tanító a nagy táblára rajzolt valamit, vagy kiosztotta a mintákat s a gyerek, ha le tudta rajzolni, jó, ha nem, az ő baja. Így a tanító, ha nem is tudott rajzolni, e tárgyat taníthatta egészen bátran. Azonban ha a természet után való rajzoltatást akarjuk behozni az iskolába, arra kell törekedni, hogy a tanító tudjon rajzolni, mert különben hogyan javíthatja a rajzokat? mint fedezheti föl a hibákat, ha maga sem lát helyesen? A továbbképzésnek szép példáját adják erre a hamburgi tanítók, kik évenként összegyűlnek saját költségükön, hogy képezzék magukat a rajzban. Teszik ezt nem csekély eredménnyel, nagy lelkesedéssel.

Remélem, a természet után való rajzolás rövid idő múlva nagy tért hódít majd, nemzeti életünk újjáébredésének kiváló hasznára. Küzdeni, esetleg gúnymosolyt is kell tűrni az újítóknak; de enélkül még sohasem lehetett eszmét diadalra juttatni, sőt ez egy kelléke a diadalnak. Györgyi Kálmánnak lelkes ügybuzgalma pedig valóban megérdemli a figyelmet nemcsak a hatóságok, hanem sokkal inkább a mi részünkről. *Irénéus.*

A magyarországi tanítók VI. egyetemes nagygyűlése és tárgyai.

(Folytatás.)

A tanítás kötelezettsége és szabadsága.

Az 1. §. módosítandó és pedig akként, hogy a *tankötelezettség* a gyermek életidejének betöltött 7-ik évében állapíttassék meg és a 15-ik évének betöltéséig terjedjen. Erősebb anyag többet elbir és ennek folyamán az ismétlődő év redukálható.

Határozottan megállapítandó a tankötelezettségbe való belépés kora, mely a tanévet véve alapul, a sorozási eljárással egy és ugyanaz legyen. T. i. azon gyermekek, kik az 1897/98. tanévben születtek, azok a 1905/906. évben iskolázthatnak be.

Ennek kapcsán fölvetem az eszmét, nem volna-e lehetséges esetleg a *tankötelezettséget és a tanévet is a polgári év kezdetéhez képest megállapítani*. Azt gondolnám, sem a tananyag földolgozásában, sem egyébként nem járna oly nehézségekkel. Ebben az esetben, az első félév január hó 1-től kezdődne, városokban június hó végéig, falukon május hó végéig, a II-ik félév pedig városokban szeptember, falukon pedig október hó 1-től.

Attól ugyan nem kell félni, hogy a közbevetett szünetek visszaesést okoznának az elvégzett tananyagra nézve, mert ez a felsőbb osztályba lépés előtt ma is fönnáll és úgy hiszem nem hat

zavarólag, mint ahogy nem is hathat, ha a tanítás jó volt. Másrészt azonban határozottan előnyére válnék, mivel az egyik osztályból a másikba való föllépés között szorosabb volna az összekapcsolás.

De hát azt mondhatjuk, hogy ez esetben a középiskolai tanévet is módosítani kell. Nem. Az a félér, amely ez esetben az elemi negyedik osztályra nézve így fönmaradna, miután rendszerint ez osztályból lépnek föl a középiskolába, különben fölhasználható volna az előkészítésre és így megteremthetné az áthidalást, mi által a középiskola erőteljesebb anyagot nyerne.

Az igazolatlan mulasztások csökkentése, megakadályoztatása céljából a törvény 4. §-ának rendelkezése megoldandó volna azzal, hogy a gazdasági cselédek gyermekeinek mulasztásaiért azok urai felelősek és az igazolatlan mulasztások után járó büntetéspénzek cselédek béréből nem vonható el.

Ez a betoldás sok részben megszüntetné az igazolatlan mulasztásokat, melyek jó részben abból származnak, hogy a béres, a szolgák gyermekei az uraság kisebb-nagyobb munkák teljesítésére használtatnak föl.

Az 5. §. keretébe fölveendő a mulasztások elbírálása és a büntetéspénzek beszedése körül szükséges eljárások rendelkezései.

A hitfelekezetek által fön tartott iskolák.

A III. fej. 11. §. 2. pontjában felsoroltakhoz hozzáfűzendő az egészségstan tanításának kötelezettsége.

A 11. §-ban jusson kifejezésre, hogy a hitfelekezetek tekintet nélkül önkormányzati jogaikra csak magyar tannyelvű népoktatási tanintézeteket állíthatnak föl. Átmenetileg azonban megengedtetik, hogy az elemi népiskola I. és II. osztályában az anyanyelv, a III. osztályban párhuzamosan a magyar nyelv lehessen a tannyelv.

A 11. és 12. §-ok közé több az iskolai adózásra vonatkozó rendelkezések veendőek fel. Nevezetesen:

Felekezetek, melyek a törvényt kielégítő iskolákat tartanak fön, más jellegű iskolák fön tartására meg nem adóztathatók. Más hitfelekezethez tartozó lakosok, kik iskolát nem tartanak fön, teljes mértékben hozzájárulni tartoznak azon iskola fön tartásához, hova gyermekeiket járatták. A béresok, cselédek gyermekei után uraságuk és gazdáik kötelesek az iskola fön tartásához hozzájárulni és pedig oly mértékben, mint amennyibe az iskolafön tartó hitközség beiskolázott gyermekei középarányt véve kerülnek.

Hitfelekezeti iskolaadót más községben lakó, de helyben birtokos hívek is tartoznak fizetni.

Valamint a csödtömegek, azonképen részvénytársaságok is kötelesek hitfelekezeti iskolaadót fizetni, ha más jellegű iskola fön tartásához nem járulnak.

Államhivatalnokok hitfelekezeti iskolai adó alól nem mentesek. Épűgy nem mentesek a katonai és nyugdíj élvező személyek.

Szóval az iskolai, illetőleg a hitfelekezeti iskolai adó alól senki és semmi körülmények között ki nem vonható, hacsak más jellegű iskola fön tartásához hozzá nem járulnak.

A 13. §. kibővítendő azzal, hogy a tanító vagy tanítónőképző intézetek épületei teljesen a kor kívánalmai szerint rendeztessenek be.

A 25. §. teljes érvényében fön tartandó, mert az alkotmányos elveken nyugvó szabad elhatározás joga a polgári községektől nem vonható el. Ebből kifolyólag alkotmányos szabadságának gyakorlására igenis joga van a polgári községeknek, hogy ha akarják, az iskolát tovább is a felekezetek részére fön tarthassák, esetleg kifejleszthessék és ebben ne korlátoztassanak. Az utóbbi szempontból nagyon helyén valónak találok, hogy az ide vonatkozó 1881. évi 32024. 1888. évi 53200. 1889. évi 60384. számú belügyminiszteri rendeletek elvi határozványai törvényerőre emeltessenek.

Esztergom.

Bertalan Vince.

(Folytatása következik.)

KÜLFÖLDI TANÜGY.

Francia népiskolai állapotok. Combes miniszterelnök a végeletekig megy a katolikus népiskolák s egyáltalán minden katolikus iskola ellen való dühöngésében. Azoknak a kongregációknak a tagjai, amelyeket a kormány nem ismert el, a dolog természeténél fogva nem taníthatnak francia iskolában s hazájukat el kellett hagyniok; de Combes ezzel nem elégedett meg, hanem most olyan törvényt készített, amely a közoktatás szabadságának nagyobb dicsőségére egyáltalán minden kongregációt, tehát az autorizáltat, a kormány által elismertet is eltűnt a tanítástól minden fokon. Ilyen viszonyok között a francia népoktatási állapotok különösen, a következő képet mutatják: 1903 végéig 9600 elemi leányiskolát zártak be, az épületeket természetesen a kormány vagy a községek foglalták le, s most az államtanácsnál hivatalos hatalommal való visszaélés és az épületek visszaadása miatt folynak a pörök, de az államtanács, a kormány kezében lévén a hatalom, egyszerűen nem intézi el azokat a pöröket és mélységesen hallgat. Azonfölül beesuktak 1650 elemi fiúiskolát. Hivatalos vallomás szerint mindezeknek pótlása és új iskoláknak alapítása az államnak összesen csak 1.400.000 frankjába fog kerülni évente, amiből egy millió jut a leányiskolákra; a többi teher a községek nyakába szakad. Mindazáltal hihetetlen, hogy több, mint 11.000 iskola viszonylag csak olyan csekély összeget emésszen föl, mert ama számítás szerint egy fiúiskolára csak 240, egy leányiskolára csupán 104 frank jutna. Állami hozzájárulásnak is nevétségesen csekély ez az összeg. S hozzáértők már is kiszámították, hogy a közoktatási budget a katolikus iskolák megszüntetése miatt legalább is harminc százalékkal

fog emelkedni. *Chaumié* közoktatásügyi miniszter már is őszintén bevallotta, hogy csak a katolikus fiúiskolák pótlása évenként bele fog kerülni nem 400.000, hanem 12 millió frankba, az esetben tudnillik, ha nem nyulnak az iskolatestvérek iskoláihoz, mert így még hatalmasabb összeggé emelkednek ez az utóbbi 12 millió. Ugyancsak hivatalos (1900-ik évi statisztikai) adatok alapján így lehet megcsinálni a számadást, amelyből kiderül, hogy ez az 1.400.000 frank csak az adófizetők bolondítására szolgál: 1900-ban 214 millió frankba került a francia népoktatás; a gyermekek száma 4.642.609 volt, egy gyermek iskoláztatása tehát belekerült 46 frankba, míg 1877-ben csak 23 franknál valamivel többbe. Ezekbe az összegekbe azonban nem voltak beleszámítva a községek rendkívüli kiadásai, valamint az iskolai épületek költségeinek százaléka és törlesztése vagy amortizációja. Holott az iskolai épületek értéket 1170 millió frankra becsülték, egy gyermeknek helye pedig belekerült 299 frankba s ennek a kamatját hozzá kell adni a 46 frankhoz, kiderül, hogy állami iskolákban egy gyermek évi iskoláztatása legalább 56 frankba kerül. Ezzel szemben megállapították azt is, hogy a katolikus iskolák belekerültek 87 millió frankba, s 1.618.457 gyermeket láttak el oktatással. A számokat összeadva és egybevetve tehát kiderül, hogy a francia népoktatás belekerül évente 293 millió frankba épületek nélkül, s ezekkel 350 millióba. Állam és községek ebből 1900 előtt födöztek 214 milliót épületek nélkül és 262—270 milliót épületekkel együtt. Világos tehát a számítás, hogy ha a katolikus iskolákat beszüntetik, azzal az államra és községekre mintegy 80—90 millió frank évi teher járul. Talán valamivel kevesebb lesz ez a teher, ha tudjuk, hogy lesznek iskolák, amelyekben egy gyermeknek elhelyezése nem fog 299 frankba kerülni, mert számos falusi felekezetenküli iskola van, ahol sok az üres hely, mert a gyermekek inkább a katolikus iskolákba jártak, de nem akad üres hely a városokban, tehát itt meglehetősen drágán építeni vagy bérelni kell iskolai helyiségeket, mert nagyon sok katolikus iskolát még sem lehetett lefoglalni, amennyiben magántulajdonosok nevére voltak telekkönyvezve. Magában Párizsban 70.000 gyermek járt katolikus iskolákba, ezeknek elhelyezése tehát a drága városban bizonyosan bele fog kerülni fejenként legalább 299 frankba. Ha tehát a francia állam csak 1.400.000 frankot vállalna magára, világos, hogy a 80—90 millióból hátralékos rengeteg összeg a községeket terhelné, s ezekre nemcsak az a teher vár, hanem az a baj is, hogy a kongregációbeli tanerőket képtelenek más tanítókkal pótolni, mert nincsenek elegendő számban kéznél. Ezért történt meg sok helyen, hogy nem merték becsukni a katolikus iskolákat, s mégis megtörtént, hogy számtalan gyermek szorult ki hely hiányában a népiskolákból az 1886. évi francia népiskolai kötelezettség dicsőségére az 1903/4. tanévre. Ilyen csúfosan járt tehát az antiklerikális fanatizmus, amely olyan

nagyra van a népiskolával kiarasztandó fölvilágosodással. Vagy két esztendőn át megfosztotta iskolájától a több mint egy millió gyermeket, s rohamosan akarván dolgozni, a közoktatási bürokrácia még sem tudott megbirkózni a föladdattal, amellettt hogy behizonyítottan 80—90 milliónyi újabb községi adóterhet sózott az amugyis rengeteg adóval sujtot államporgárok nyakába.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

Fölvétel a Tanítók Házába. A szombathelyegyház-megyei tanítóegyesületnek a budapesti Ferenc József Tanítók Házában létesített szobaalapítványi helyére az 1904/5. iskolai évre folyamodhatnak mindazon ifjak, akik a budapesti tudomány- és műgyetem, vagy egyéb fő- és szakiskolák szorgalmas és példás magaviseletű hallgatói, akiknek apjuk, illetőleg anyjuk tanító (tanár), tanítónő, óvó, óvónő, a szombathelyegyház-megyei tanítóegyesületnek és ez egyesület segítő osztályának legalább öt év óta tagja és az Eötvös-alap jótéteményeire egyébként is jogosult. A folyamodók kötelesek az Eötvös-alap elnökségéhez címzett és kellőképen felszerelt folyamodványukat f. évi június 10-ig a tanítóegyesület elnökének, Barabás Györgynek, Sárvarra megküldeni.

EGYESÜLETI ÉLET.

Meghívó. A *rozsnyó-egyház-megyei* róm. kath. tanítóegyesület *«Fülek-Mátravidék»* egyesített esperesi tanítói köre évi tavaszi körgyűlését 1904. május hó 26-án Füleken a róm. kath. elemi népiskolában tartja meg, amelyre a főtiszt. plébános, lelkész, pártoló és rendes tag urakat, a tanügy lelkes barátjait kiváló tisztelettel van szerencsém meghívni. Targysorozat előtt 1/28 órákor ünnepélyes szentmise lesz. 1. Gyakorlati próbatanítás a népisk. III-dik osztályában, földrajzi lecke. Előadó: Bün Bálint füleki tanító úr. 2. Elnöki megnyitó és évi jelentések. 3. A múlt évi körgyűlés jegyzőkönyvének fölolvastása és hitelesítése. 4. «A közömbösség hatása a népművelés- és oktatásra.» Argai János ragyóci tanító úrtól. 5. Körpénztárosnak évi jelentése, elszámolása. Tagsági díjak beszédese, mely célból egy negyed órai szünet adatik. 6. Egyesületi és folyó ügyek. 7. «A pakoló papiros.» Tanügyi fölolvastás. Tartja Nagy József nemti tanító úr. 8. A közgyűlésre képviselő választása. 9. Indítványok. 10. A jövő évi körgyűlés helyének megállapítása. 11. Tisztújítás. — Kérem ezúttal is a t. tagtárs urakat a telhető teljes számú megjelenésre, vagyok kiváló tisztelettel. Füleken 1904. évi május hó 9-én *Benkő János*, körelnök.

Meghívó. A *«Ságvár-Karád»* egyházker. róm. kath. néptanító-egyesület rendes tavaszi körgyűlését f. hó. 26-án Miklósiban a róm. kath. elemi iskola helyiségében fogja megtartani, melyre az egyesület rendes, tiszteletbeli, pártoló tagjai s a nagyérdemű tanügybarátok t. meghívotnak. Targysorozat: 1. Reggel 1/29 órákor gyászmise, a múlt hó 5-én elhunyt kartársunk Czákó Mihály n.-egresi kitanító lelke üdvéért. 2. Elnöki megnyitó. 3. A múlt gyűlés jegyzőkönyvének fölolvastása és hitelesítése, a tagok névsorának fölolvastása és új tagok bemutatása s fölvétele. 4. Sövény Gábor kapolyi kitanító úr gyakorlati tanítást tart. 5. Főt. Keresztes József tabi káplán úr a «Keresztény szocializmus»-ról előadást tart. 6. Tóth Rudolf zamárdi oszt.-tanító, Latinovits Dezső bálványosi kitanító és Leskovits Béla p.-szemesi kitanító urak szabadon választott tételből fölolvastást tartanak. 8. A folyó év nyarán megtartandó VI. egyetemes tanító-gyűlésre egy képviselő kiküldése s költségeinek megszavazása. 8. Elnök múlt évi jelentése. 9. A pénztár megvizsgálása. 10. A jövő gyűlésre

dolgozatok kitűzése. 11. Indítványok s a jövő gyűlés helyének meghatározása. S. Kiliti. 1904. Május hó 6-án. *Teleki István*, egyes. elnök.

Meghívó az alsófehérmegyei róm. kath. tanítóegyesületnek 1904. május hó 14-én Tövisen, a róm. kath. iskolában tartandó közgyűlésére. Táragsorozat: 1. 9 órakeresztmetszet. 2. Gyakorlati tanítást tartanak: a hittanból Erődsi Dávid plébános, az alkotmánytanból Vitos Menyhért tanító. 3. Elnöki megnyitó. 4. A múlt gyűlés jegyzőkönyvének fölolvassása. 5. A tanító és a régészeti. Fölolvassa Csérni Béla dr. főgimn. tanár. 6. Jelentés a pályaművekről. Az első számú pályatételt vitatételül bevezeli a szerző. 7. A gyakorlati tanítások megbeszélése. 8. Az erdélyi-egyházmegyei róm. kath. kántori nyugdíj- és gyámsintézet alapszabályainak tárgyalása. 9. Az erd. róm. kath. tanítóegyesületnek szövetségének átírata. 10. A jövő gyűlés helyének és tárgyainak meghatározása. 11. Indítványok. A közgyűlésre a t. egyesületi tagokat és a tanügy barátait tisztelettel meghívjuk. Gyulafehérvárt, 1904. május hó 2-án *Dr. Kőröly Péter*, egyesületi elnök.

Meghívó. A rozsnyó-egyházmegyei róm. kath. tanítóegyesületének «Murány-Garami kör»-e rendes tavaszi közgyűlését f. évi május hó 31-én Murányban fogja megtartani, melyre a kör tagjait és a tanügy barátait tisztelettel meghívom. Táragsorozat: 1. 9 órakeresztmetszet után a gyűlés megnyitása. 2. A múlt közgyűlés jegyzőkönyvének fölolvassása és hitelesítése. 3. A középonti bizottság által kitűzött kötelező tételek bírálatának kihirdetése s a tételek közül egynek-egynék fölolvassása. u. m. a) «Miként lehet a phonomikát az osztatlan iskolában is érvényre juttatni?» Díja 20 korona. b) «A beszéd-és értelemgyakorlatok keretében mily eredményeket plántálhatunk az apró gyerekek fogékony lelkébe?» Jutalma 10 korona. (A kötelező tételek 2 héttel a közgyűlés előtt adandók be a kör elnökéhez.) 4. A központból beérkezett iratoknak, valamint az 1903. évi augusztus hó 31-én és szeptember 1-ső napján Salgótarjánban tartott XXI-ik közgyűlés jegyzőkönyvének ismertetése. 5. Az egyesületi közgyűlésre köldendő két képviselőnek választása. 6. Indítványok. 7. Tagsági díjak befizetése. Polonkán, 1904. május hó 5-én, *Bores Ferenc*, körrelnök.

IRODALOM.

Új magyar köszöntő. E címmel most jelent meg a Szent-István-Társulat kiadásában egy 14 ivre terjedő munka, mely a különféle egyénekhez (szülők, rokonok, ismerősök stb.) intézhető újévi, születés- és névnap-i köszöntések nagy tömegét foglalja magában. Dús választéka van e munkában a verses, beszéd- és levélalakú köszöntéseknek, amelyekből a kis iskolás gyermektől az éretkorúakig bárki is kikeresheti a neki legalkalmasabb köszöntést, minden útmutatás nélkül. Bátran nevezhető e munka «új»-nak, mert tényleg eltér az eddigi ilyen mű munkák fellelő, dagályos stílusától és egyszerű, kereksetlen szavakkal, zamatos magyarsággal adja különösen a beszéd- és levélalakú köszöntéseket. Igaz elismeréssel adozunk a Szent-István-Társulat vezetőségének, hogy a kath. közönség igényeit minden irányban kielégíteni törekszik, minék örvendetes bizonyítéka a szóban forgó és hiányt pótló munka is, melynek ügyes egybeállítása a szerző *Györffy János* szakavatottságára vall. Dicsérettel kell ezúttal kiemelnünk a Társulat nagy áldozatkészségét is, amikor ily nagyterjedelmű — 220 oldalos — díszesen kiállított munkát félváson kemény kötésben *egy koronáért* juttat a nagyközönség rendelkezésére. A legmelegebben ajánlhatjuk e munkát, mint olyant, amelynek mindenki, minden időben hasznát veheti. A küszöbön lévő évszázó vizsgálatok kiválóan kínálkozó alkalmul szolgálhatnak arra, hogy a tanuló gyermekek egy kedves és hasznos jutalomkönyvhöz jussanak. Megrendelhető a Szent-István-Társulat kiadóhivatalában: Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

VEGYESEK.

Az állami képesítés. A népoktatási törvény revíziójáról ír a B. H. 132. számában. E közlemény félhivatalos híresztelésre utal, mely szerint a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban a népoktatási törvény revíziójával elkészültek s a törvény egyéb reformokon kívül a *tanítóképesítést állami ügyvé teszti*. Helyén valónak tartjuk, hogy e híresztelések után a kath. képzőtanárok, illetőleg a Kath. Tanügyi Tanács tanítóképző szakosztálya is érdeklődjék az ügy iránt és a helyzetről kellő időben tanácskozzék. Illetékes helyen arról értesültünk, hogy a Kath. Tanügyi Tanács még e hónapban ülést tart, melynek egyedüli tárgyát a kath. tanítóképzés ügyével kapcsolatos teendők megbeszélése fogja képezni.

Kath. iskola védelme. *Pemp* Antal szatmári prépost-kanonok az ujvári Gizella-ház javára 2000 koronás alapítványt tett az egyházmegye jubileuma alkalmából. A nemes tett önmagát dicséri.

A Szent-István-Társulat közgyűlése. A társulat közgyűlése május 20-án délelőtt 10 órakeresztmetszet után a részvevők előzőleg 9 órakeresztmetszet után a Jézus-társasági templomában szentmisét hallgatnak. A közgyűlés táragsorozata a következő: 1. Elnöki megnyitóbeszéd. 2. Alelnöki jelentés. 3. Igazgatói jelentés. 4. Titkári jelentés. 5. Az 1903. évi zárószámadosok és vagyonmérleg megvizsgálása s a fölmentvény megadása. 6. Az 1904. évi költségvetés megállapítása. 7. Az igazgatóválasztmány javaslata a társulati könyvkereskedő-és nyomdavállalatnak részvénytársasági alakban való felvételéről.

A VI. egyetemes tanítógyűlés szűkebb rendező bizottsága, amint a lapokból olvassuk, már véglegesen megállapította az egyetemes tanítógyűlés tárgyait és szakosztályait. Kijelölte továbbá az előadókat és a hozzászólókat. A program eszerint a következő: Julius 4-én: Délután 3 órakeresztmetszet az országos bizottság közgyűlése; délután 5 órakeresztmetszet a VI. egyetemes tanítógyűlés előértekezlete. Julius 4-én: Délelőtti a VI. egyetemes tanítógyűlés közgyűlése a következő táragsorozattal: 1. Az ország összes tanítójának fizetésrendezése. Előadó: Gabel Jakab (Nagyvárad), Dobó Sándor (Hajduböszörmény), Száva János (Budapest). 2. A nyugdíjtörvény módosítása. Előadó: Sárkány Gábor (Munkács), Bursits Ernő (Budapest), Simonovits Dezső (Debrecen). — Délután 4 órakeresztmetszet: a) Göző József előadása egyesítő új tanításmódjáról. b) Előadások a kezűgyesség és a rajzoktatás reformja köréből. Előadó: Guttenberg Pál (Budapest), Györgyi Kálmán (Budapest), Szücs Izsó (Nagyvárad). c) Arva-és szeretetházi szakosztály. Megalakítója és tárgyait kijelöli az Arva-és Szeretetházi Nevelők Országos Egyesülete. d) Kisdiednevelők szakosztálya. Megalakítja és tárgyait kijelöli a Kisdiednevelők Országos Egyesülete. e) Gyógypedagógiai szakosztály. Megalakítják: Berkes János (Budapest) és Schaffer Sándor (Temesvár). Julius 5-én délelőtti: f) Pedagógiai szakosztály. Megalakítják: Láng Mihály (Pápa), Ember János (Budapest). Tárgyai: a) A nép- és középiskola kapcsolata. Előadó: Simkó Endre (Sopron), Benedek Vince (Győr), Somogyi Béla (Budapest). b) A család és iskola kapcsolata. Előadó: Peres Sándor (Budapest), Végli István (Vámosladány), Kintzler Árpád (Igló). c) A lányok házas nevelése és a leányifjúsági egyesületek. Előadó: Szemere Ilona (Budapest), Gorzó Dénesné (Budapest), Hegedüs Leona (Budapest). g) Szociálpedagógiai szakosztály. Megalakítják: Schenk Jakab (Fehértemplom), Sretvizer Lajos (Budapest). Tárgyai: 1. A gyermekvédelem. Előadó: egri Tóth Kálmán (Budapest), Elek Gyula (Kölcsvár), Mihály Ferenc (Szatmár). 2. A kivándorlás és a tanítóság. Előadó: Molnár Ferenc (Bezdan), Máthé József

(Marosvásárhely). *h)* Közegészségügyi szakosztály. Megalakítják: Gebhard Ferenc dr. (Budapest), Sudy K. János (Kassa). Tárgyai: 1. A tuberkulózis. Előadó: Kuthy Dezső dr. (Budapest). 2. Az iskolaegészségügy legégetőbb kérdései. Előadó: Juba Adolf dr. (Budapest), Andreánszky Jenő dr. (Budapest). *i)* Tanítóképző-intézeti szakosztály. Megalakítja és tárgyait kijelöli a Tanítóképző Tanárok Országos Egyesülete. — Délután: *k)* Ranschburg Pál dr. előadása a gyermektanulmányozás módszeréről. Julius 6-án délelőtt: A VI. egyetemes tanítógyűlés közgyűlésének folytatása és befejezése. Tárgyak: 3. A népoktatási törvény revíziója kapcsolatban a szolgálati pragmatika, a magyar népoktatás kérdésével és a nevelés nemzeti jellegével. Előadó: Simon Károly (Hajduhadházi), Földes Géza (Budapest), Mithiász József (Nagy Mihály). 4. Népközelési egyesületek. Előadó: Kovács Vince (Árad), Mike Béla (Budapest), Makkay János (V.-Gálfalva).

Országos nemzeti zárandoklat Lourdesba. A Boldogságos Szűz Szeplőtlen Fogantatásáról szóló hittétel ötvenedik évfordulója alkalmával, a Szeplőtelen Fogantatásról elnevezett budai Mária-Congregatio, a bíbornok Hercegprímás érsek Ur Ó Eminenciájának fővédnöksége alatti és főpásztori áldásával f. évi augusztus 21-én országos nemzeti zárandoklatot indít Lourdesba, melyen az ország minden katolikusa résztvehet, ha ebbeli szándékát legkésőbb augusztus 5-éig főtiszt, Thym Adolf congregatio praeses és a budai katolikus kör főtitkárnál bejelenti és a részvételi feltételeknek szabályszerűen megfelel. Részletes programot ugyanott kapható. Az egész út 14 napot vesz igénybe és kerül az I. oszt. 480, a II. oszt. 375, a III. oszt. 218 koronába 8 napi ellátással. Olyan III. oszt. utasok, kik ellátást nem kívánnak, csak 185 koronát fizetnek. A rendezőség nevében: Fieber Henrik, a Szent Imre kollégium préfectusa, Thym Adolf, a budai kath. kör titkára, dr. Sebők Imre főreáliskolai hittanár.

Szerkesztői üzenetek.

B. Gy. Közzétettük. — **B. J.** A legnagyobb készséggel nyitunk tért az egyesületek hivatalos közléseinek. — **M. M.** Levélben feleltünk. — **L. Gy.** 36 évi működés után 760 kor. — **Gy. S.** A levélben egyéni véleményünket nyilvánítottuk. Fogadja azt mint a legjobb indulatú tanácsot. — **D. Gy.** Áttettük a kiadóhivatalhoz. — **B. F.** Hosszabb értesítést is elolvassanak. Közzétettük. — **K. I.** Intézkedtünk. — **S. J.** Beérkezett. — **D. L.** A kisebb időre szóló helyettesítést a hitközség, illetve a főtartó látja el. Hat hónapnál tovább tartó betegeskedés esetében felgyógyulásáig ideiglenesen nyugdíjazták a tanítókat. A kántori teendők alól kivételesen fölmentendő és a jövedelmét a helyettes élvezi. A püspöki rendtartási szabályokban olvasható. — **T. I.** Közzétettük.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Pécsi egyházmegye.

Kántortanítói állás. E lapok 17. számában Püspökmárokra hirdett pályázat *f. hó 19-ig* meghosszabbították, a választás délelőtt 10 órakor tartatik meg. Személyes megjelenés kívánatos, p. Himesháza. *Iskolaszék.* 96 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

A székesfehérvári felsővárosi kath. óvodához 800 korona fizetéssel, két szoba, konyha, éléskamra és megfelelő mellékhelyiségekből álló lakással javadalmazandó

okleveles róm. kath. vallású óvónő kerestetik. Dajkatarásra kap évenként 288 koronát, az óvoda fűtésére pedig 200 koronát. Pályázati határidő *1904. június 1.* A keresztlevéllel, erkölcsi, orvosi és működési bizonyítványokkal fölszerelt kérvényhez a folyamodónak családi állapotát bizonyító hiteles okmány is csatolandó. A megválasztandó 1 évig ideiglenesen lesz alkalmazva és állását csak hat heti fölmondás után hagyhatja el. Folyamodványok főt. Tamás Vilmos esperes-plébános, egyleti elnök úrhoz küldendők. *Kammel József,* egyleti titkár. 97 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A szentgáli (Veszprém.) róm. kath. osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Fizetése 640 kor. államségély, havonként előre fizetve A hitközségtől 160 kor. negyedévenként előre fizetve. Bútorozott szoba előszobával. Tanterembe járó gyermekek által a terem fűtésére hozott fa fölösleges részét a maga szükségére fölhasználhatja. Kötelessége, az iskolaszék által reá bízott osztályokat tanítani, a kántoriak minden ágában segíteni. Személyes megjelenés, saját költségén, előnnyel bir. Orgonálni tudó tanítónők is pályázhatnak. Pályázati határidő *május 24.*, amely napon a választás is megtörténik. Kérvények s okmányok a főt. plébániahivatalhoz küldendők. *Szakíts Imre* kántói iskz. jegyző. 99 1—1

Vöröstó (Veszprém.) anyaközségben a róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik *május 26.* délelőtt 9 órára; személyes megjelenés kívánatik. Javadalmazás: kétszobás lakás mellékhelyiségekkel és 800 korona a 137 kor. államségéllyel együtt, melyből 525 kor. készpénz, a többi földjövedelem, lélekgabona és fajárándóság. Ezenkívül a megválasztott kántortanító még körülbelül 280 korona mellékjövedelemre is számíthat. Tannyelv magyarnémet. Pályázati kérvények *dr. Gyöngyösi Lajos* vöröstói plébános iskolaszéki elnökhöz intézendők. Posta Nagyvázsöny. 98 1—1

Orgonaépítési műintézet.

Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a Szentsír jövogja, a Ferencz József-rend lovogja.

A parisi es becsi világlkiutáson stb. helyről kitüntette.

Legelőbb árban és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta légnyomású csőrendszerint (pneumatikai) tartós, nemes hangú orgonákat szállít. 30 év óta 980 orgonát szállított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat a legmerészelebb árban és lelkiismeretes pontossággal teljesít. Orgona jokarban tartása merészelelt árban elvállaltatik. Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.